

Rozdział 2- Międzynarodowe i europejskie ramy dotyczące handlu ludźmi – wyzysk pracowników

Partner odpowiedzialny: KEMEA

Współpraca: ACDD

Co-funded by
the European Union

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

2 Międzynarodowe i europejskie ramy dotyczące handlu ludźmi – wyzysk pracowników

2.1 Wstęp

Handel ludźmi w celu wyzysku w pracy to termin używany do rozróżnienia handlu ludźmi w celu wykorzystywania seksualnego od handlu ludźmi w celach wyzysku w dowolnym sektorze gospodarki, zarówno w odniesieniu do zatrudnienia zarejestrowanego, jak i nierejestrowanego.

Koncepcja „wyzysku w pracy” w kontekście handlu ludźmi została ukuta i obejmuje co najmniej pracę lub usługi przymusowe, niewolnictwo lub praktyki podobne do niewolnictwa oraz poddaństwo. Główną i wspólną cechą tych przypadków jest niedobrowolny charakter podmiotu wykonującego takie czynności ze względu na przymus, groźbę, znęcanie się fizyczne i psychiczne, a także inne czynniki. Są to koncepcje powszechnie uznawane w prawie międzynarodowym, w tym w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w szczególności w odniesieniu do artykułu 4 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka (EKPC), zakazującego niewolnictwa i pracy przymusowej.

Unia Europejska opiera się na zasadzie praworządności. Oznacza to, że wszystkie działania podejmowane przez UE opierają się na traktatach, które zostały wzajemnie zatwierdzone w sposób demokratyczny przez jej członków. Przepisy UE pomagają w realizacji celów traktatów UE i wdrażaniu polityk UE w życie.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Wspólne zasady i wartości UE obejmują społeczeństwa: wolność, demokrację, równość i praworządność, promując pokój i stabilność. Decyzja ramowa UE to wiążący instrument prawny, który określa minimalne standardy i wytyczne, których państwa członkowskie Unii Europejskiej (UE) powinny przestrzegać w określonych obszarach współpracy, takich jak wymiar sprawiedliwości w sprawach karnych czy egzekwowanie prawa.

Każdy pracownik w UE ma określone minimalne prawa dotyczące: bezpieczeństwa i higieny pracy, ogólnych praw i obowiązków, sprzętu roboczego oraz konkretnych godzin/dni pracy, zgodnie z ramami prawnymi. Podsumowując, praworządność ustanawia ramy chroniące pracowników i pracodawców przed niesprawiedliwym i nierównym traktowaniem, a także zapobiega nadużyciom i bezprawnym działaniom. Równe szanse dla kobiet i mężczyzn: równe traktowanie w pracy, cięża, urlop macierzyński, urlop rodzicielski.

W tym rozdziale wymienione i przedstawione zostaną najważniejsze międzynarodowe i europejskie przepisy oraz inicjatywy.

Uwaga: W tym rozdziale znajdują się hiperłącza do odpowiednich tekstów prawnych i oficjalnych dokumentów.

Unii Europejskiej oraz podstaw prawnych dotyczących handlu ludźmi i wyzysku w pracy. Każdy temat porusza podstawowe zasady, aby pomóc zrozumieć znaczenie ram prawnych jako podstawy zapobiegania handlowi ludźmi w celu wyzysku w pracy.

2.2. Cele edukacyjne

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Rozdział 2 przedstawia obowiązujące ramy prawne dotyczące handlu ludźmi, skupiając się na wyzysku pracowników, a także przedstawia przegląd ram międzynarodowych, takich jak Konwencja o pracy przymusowej (1930), a także inicjatyw europejskich i sposobu ich wdrożenia przez państwa członkowskie.

Po zapoznaniu się z tą sekcją i w połączeniu z uczestnictwem w szkoleniach, uczestnicy powinni:

- Rozpoznać znaczenie ram prawnych dla funkcjonariuszy policji w zakresie zapobiegania i reagowania na przypadki handlu ludźmi – wyzysku w pracy.
- Rozumieć kontekst głównych inicjatyw prawnych na poziomie międzynarodowym i europejskim.
- Rozumieć, jakie międzynarodowe standardy i ramy prawne obowiązują w Europie.
- Potrafić wymienić najważniejsze inicjatywy międzynarodowe i europejskie dotyczące handlu ludźmi, ze szczególnym uwzględnieniem wyzysku w pracy.

2.3. Definicje

Definicje i szczegółowość mają ogromne znaczenie podczas analizy prawa. Definicja ma potencjał zapewnienia jasności. W najlepszym przypadku definicje działają jak kompas, wskazując „zagubionemu” czytelnikowi kilka potencjalnych kierunków postępowania.

Używanie wspólnych terminów i definicji zapewnia jednostkom podstawę do wspólnego zrozumienia. W ten sposób wspomagana jest komunikacja, zwiększana

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

jest przejrzystość programów społecznych, a potrzeby są lepiej zaspokajane poprzez dokładną identyfikację i zrozumienie potrzeb ludzi.

Międzynarodowa definicja prawna pracy przymusowej.

Zgodnie z Konwencją MOP z 1930 r. (nr 29) dotyczącą pracy przymusowej lub obowiązkowej praca przymusowa to: „wszelkie prace lub usługi wymagane od jakiejś osoby pod groźbą kary i do których dana osoba nie zgłosiła się dobrowolnie” (ibidem). Definicja ta składa się z trzech elementów:

1. Praca lub usługa odnosi się do wszelkiego rodzaju pracy wykonywanej w dowolnej działalności, branży lub sektorze, w tym w gospodarce nieformalnej.
2. Groźba jakiegokolwiek kary odnosi się do szerokiego zakresu kar stosowanych w celu zmuszenia kogoś do pracy.
3. Niedobrowolność: Termin „oferowane dobrowolnie” odnosi się do udzielenia przez pracodawcę świadomej zgody na przyjęcie pracy i jego/jej swobody w dowolnym momencie i z własnej woli. Nie ma to miejsca na przykład w przypadku, gdy pracodawca lub rekruter składa fałszywe obietnice, aby pracownik przyjął pracę, której inaczej by nie przyjął. Konwencja nr. 29, w Artykule 2(2)

Konwencja nr 29 w artykule 2(2) przewiduje również wyjątki od definicji pracy przymusowej, odnosząc się konkretnie do pięciu sytuacji, w których praca przymusowa może być nałożona:

1. Praca o charakterze czysto wojskowym, wymagana w ramach obowiązkowej służby wojskowej;
2. Zwykłe obowiązki obywatelskie;

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

3. Praca lub usługi wymagane od danej osoby w wyniku skazania przez sąd, wykonywane pod nadzorem organu publicznego;

Konwencja nr 105 o zniesieniu pracy przymusowej

Konwencja nr 105 o zniesieniu pracy przymusowej, przyjęta przez MOP w 1957 r., dotyczy przede wszystkim pracy przymusowej narzucanej przez władze państwowe. Zakazuje ona w szczególności stosowania pracy przymusowej:

- jako kary za wyrażanie poglądów politycznych,
- dla celów rozwoju gospodarczego,
- jako środka dyscypliny pracy,
- jako kary za udział w strajkach,
- jako środka dyskryminacji rasowej, religijnej lub innej.

„Praca przymusowa”, „handel ludźmi”

„Praca przymusowa”, „handel ludźmi” (nazywany również „handlem ludźmi”) i „niewolnictwo” to terminy często używane zamiennie. Jednak, choć te pojęcia w znacznym stopniu się pokrywają, są one koncepcyjnie odrębne i każde z nich ma jasną definicję w prawie międzynarodowym.

Czym jest handel ludźmi?

- Definicja handlu ludźmi zawarta w Protokole Narodów Zjednoczonych o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

kobietami i dziećmi, uzupełniającym Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej z 2000 r. (Protokół ONZ), w artykule 3 lit. a) obejmuje trzy elementy: Czynności: Rekrutacja, transport, przekazywanie, przechowywanie lub przyjmowanie osób.

- Środki: Środki wykorzystywane do wykonania jednego z zabronionych czynów, a mianowicie stosowanie gróźb lub siły lub innych form przymusu, porwania, oszustwa, podstęp, nadużycia władzy lub wykorzystania słabości lub wręczenia lub przyjęcia płatności lub korzyści w celu uzyskania zgody osoby sprawującej kontrolę nad inną osobą.

- Cel: Czy czyn ten, z użyciem powyższych środków, został przeprowadzony w celu wyzysku. Protokół ONZ stanowi, że „wyzysk” obejmuje „co najmniej wyzysk prostytucji innych osób lub inne formy wykorzystywania seksualnego, pracę lub usługi przymusowe, niewolnictwo lub praktyki podobne do niewolnictwa, zniewolenie lub usunięcie organów”.

Czym jest niewolnictwo?

„Niewolnictwo” zdefiniowano w artykule 1(1) Konwencji Ligi Narodów o Zwalczaniu Handlu Niewolnikami i Niewolnictwa (Konwencja o Niewolnictwie) z 1926 r. jako „status lub sytuację osoby, nad którą sprawowane są niektóre lub wszystkie uprawnienia wynikające z prawa własności” (tamże). Niewolnictwo jest instytucją pełnej własności, w której jednostka podlega pełnej kontroli właściciela niewolnika, który może podejmować decyzje za tę osobę dotyczące edukacji (uczęszczania do szkoły lub nieuczęszczania do szkoły), pracy (rodzaju i warunków), a nawet życia prywatnego (kogo poślubić). Zakaz niewolnictwa w prawie międzynarodowym osiągnął status „ius cogens”, co oznacza, że wszystkie państwa akceptują go jako zasadę, od której nie można odstąpić. Niemniej jednak, chociaż niewolnictwo jest prawnie zakazane w większości krajów, praktyka ta lub

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

jej pozostałości nadal istnieją w niektórych krajach. W większości przypadków osoby poddane niewolnictwu znajdują się w sytuacji uzależnienia psychologicznego, ekonomicznego i społecznego. Nie mają innego wyboru, jak pracować dla swojego „pana” i podlegają definicji pracy przymusowej zawartej w Konwencji nr 29.

Przymusowe wykorzystywanie seksualne w celach komercyjnych

Przymusowa komercyjna eksploatacja seksualna odnosi się do pracy przymusowej narzucanej przez prywatnych agentów w celu komercyjnej eksploatacji seksualnej i wszelkich form komercyjnej eksploatacji seksualnej dzieci, w tym wykorzystywania, pozyskiwania lub oferowania dzieci do produkcji materiałów przedstawiających seksualne wykorzystywanie dzieci.

Niewolnictwo i praktyki podobne do niewolnictwa

W Konwencji o niewolnictwie z 1956 roku niewolnictwo zdefiniowano jako status lub sytuację osoby, wobec której wykonywane są niektóre lub wszystkie uprawnienia wynikające z prawa własności. W późniejszym traktacie państwa uzgodniły, że istnieją również pewne „praktyki przypominające niewolnictwo”: niewola za długi, małżeństwo przymusowe lub niewolnicze, sprzedaż lub wykorzystywanie dzieci (w tym w konfliktach zbrojnych) oraz niewolnictwo ze względu na pochodzenie (ibidem).

Niewola za długi

Niewola za długi to stan lub sytuacja, w której jedna osoba zobowiązała się do świadczenia swojej pracy lub usług (lub pracy lub usług osoby pod jej kontrolą) w okolicznościach, w których uczciwa wartość tej pracy lub usług nie jest racjonalnie przeznaczana na redukcję długu lub skrócenie okresu zadłużenia, lub też długość i charakter usługi nie są ograniczone ani zdefiniowane.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Małżeństwo przymusowe lub niewolnicze

Poniższe praktyki zdefiniowano jako „podobne do niewolnictwa” w Konwencji o niewolnictwie z 1956 r. Każda instytucja lub praktyka, zgodnie z którą (tamże):

- kobieta, pozbawiona prawa odmowy, zostaje przyrzeczona lub wydana za mąż za zapłatą świadczenia pieniężnego lub w naturze na rzecz jej rodziców, opiekuna, rodziny lub innej osoby lub grupy;
- mąż kobiety, jego rodzina lub klan ma prawo przekazać ją innej osobie za otrzymane świadczenie lub w inny sposób; lub
- kobieta, która po śmierci męża może zostać odziedziczona przez inną osobę.

2.4. Międzynarodowe i europejskie ramy prawne

W ciągu ostatnich trzech dekad kontekst i formy pracy przymusowej uległy znacznym zmianom. Coraz więcej osób jest zmuszanych do pracy w sektorze prywatnym, a niektóre grupy pracowników – zwłaszcza migranci – są bardziej narażone na stanie się ofiarami. Doprowadziło to do przyjęcia międzynarodowych instrumentów prawnych mających na celu zwalczanie handlu ludźmi, pracy przymusowej i powiązanych z nimi praktyk. W niniejszym rozdziale omówiono główne międzynarodowe i europejskie akty prawne dotyczące wyzysku pracowników.

Międzynarodowe ramy prawne

Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP) zajmuje się propagowaniem sprawiedliwości społecznej oraz praw człowieka i praw pracowniczych, uznawanych

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

na całym świecie, realizując swoją misję założycielską, która zakłada, że pokój w świecie pracy jest niezbędny dla dobrobytu.

MOP jest organizacją trójstronną, będącą częścią Organizacji Narodów Zjednoczonych. Zrzesza rządy, pracodawców i organizacje pracownicze. Ponadto z zadowoleniem przyjmuje wkład innych organizacji społeczeństwa obywatelskiego w charakterze obserwatorów.

Pierwsza międzynarodowa norma pracy dotycząca pracy przymusowej została przyjęta przez MOP w 1930 r. Konwencja nr 29 (Konwencja o pracy przymusowej z 1930 r.) definiuje pracę przymusową jako „wszelką pracę lub usługi wymagane od jakiejś osoby pod groźbą jakiejkolwiek kary i do których dana osoba nie zgłosiła się dobrowolnie”. Definicja ta:

1. dotyczy wszystkich możliwych form pracy przymusowej, w tym niewolnictwa i praktyk podobnych do niewolnictwa, niewolnictwa za długi oraz handlu ludźmi;
2. obejmuje wszystkie rodzaje pracy, usług i zatrudnienia w dowolnej działalności, przemyśle lub sektorze, w tym w gospodarce nieformalnej; oraz
3. obejmuje wszelkie formy przymusu bezpośredniego lub pośredniego, takie jak przemoc fizyczna, groźby psychologiczne, niewypłacanie wynagrodzeń lub utrata praw lub przywilejów.

Konwencja MOP nr 105 (Konwencja o zniesieniu pracy przymusowej z 1957 r.) dotyczy przede wszystkim pracy przymusowej narzucanej przez władze państwowe. Zakazuje ona stosowania jakiejkolwiek formy pracy przymusowej lub obowiązkowej jako środka przymusu politycznego lub edukacji, kar za wyrażanie poglądów politycznych lub

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

ideologicznych, mobilizacji siły roboczej, dyscypliny pracy, kar za udział w strajkach lub dyskryminacji.

Konwencja została opracowana w celu uregulowania kwestii pracy dzieci poprzez ustalenie minimalnego wieku dopuszczenia do zatrudnienia, którego sygnatariusze muszą przestrzegać. Konwencja weszła w życie 19 czerwca 1976 r. Minimalny wiek zatrudnienia ustalono na 15 lat (13 lat dla prac lekkich). W przypadku prac niebezpiecznych Konwencja ustaliła próg dopuszczenia do zatrudnienia na 18 lat (16 lat pod pewnymi warunkami) (tamże).

Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP) jest pierwszą organizacją regulującą kwestię pracy dzieci. 26 czerwca 1973 r. Konferencja Generalna MOP przyjęła prawnie wiążący dokument, który ustalił minimalny wiek zatrudnienia na 15 lat. Konwencja MOP nr 138 (Konwencja o minimalnym wieku zatrudnienia) zezwala krajom rozwijającym się, których gospodarka i infrastruktura edukacyjna są niewystarczająco rozwinięte, na tymczasowe ustalenie minimalnego wieku dopuszczenia do zatrudnienia na 14 lat. Decyzja ta musi zostać szczegółowo uzasadniona. MOP przyjęła również Rekomendację R146, która ma służyć jako wskazówka dla członków w stosowaniu tej Konwencji.

Konferencja Generalna Międzynarodowej Organizacji Pracy, biorąc pod uwagę potrzebę przyjęcia nowych instrumentów dotyczących zakazu i eliminacji najgorszych form pracy dzieci, jako główny priorytet działań krajowych i międzynarodowych, w tym współpracy i pomocy międzynarodowej, w celu uzupełnienia Konwencji oraz biorąc pod uwagę, że skuteczna eliminacja najgorszych form pracy dzieci wymaga natychmiastowych i kompleksowych działań, biorąc pod uwagę znaczenie bezpłatnej podstawowej edukacji i potrzebę odsunięcia dzieci od wszelkiej takiej pracy oraz zapewnienia im rehabilitacji i integracji społecznej, przy jednoczesnym zaspokojeniu

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

potrzeb ich rodzin, przyjęła Konwencję w sprawie najgorszych form pracy dzieci z 1999 r. (nr 182), fundamentalną konwencję, która definiuje jako „dziecko” osobę poniżej 18 roku życia.

Wymaga ona od państw ratyfikujących eliminowania najgorszych form pracy dzieci, w tym wszelkich form niewolnictwa lub praktyk podobnych do niewolnictwa, takich jak sprzedaż i handel dziećmi, niewola za długi i poddaństwo oraz praca przymusowa lub obowiązkowa, w tym przymusowa lub obowiązkowa rekrutacja dzieci do udziału w konfliktach zbrojnych; prostytucja dziecięca i pornografia dziecięca; wykorzystywanie dzieci do nielegalnych działań, w szczególności do produkcji i handlu narkotykami; oraz praca, która może zaszkodzić zdrowiu, bezpieczeństwu lub moralności dzieci.

Konwencja nakłada na państwa ratyfikujące obowiązek zapewnienia niezbędnej i odpowiedniej bezpośredniej pomocy w celu uwolnienia dzieci od najgorszych form pracy dzieci oraz ich rehabilitacji i integracji społecznej. Zobowiązuje ona również państwa do zapewnienia dzieciom uwolnionym od najgorszych form pracy dzieci dostępu do bezpłatnej edukacji podstawowej oraz, gdziekolwiek to możliwe i właściwe, szkolenia zawodowego.

Międzynarodowe Biuro Pracy (MOP): Wzmocnienie działań na rzecz wyeliminowania pracy przymusowej, Raport (IV)1 (2013), Międzynarodowa Konferencja Pracy, który przedstawia przegląd międzynarodowych ram prawnych dotyczących eliminacji pracy przymusowej oraz analizę prawa krajowego i praktyki w zakresie polityki i instytucji krajowych, zapobiegania, ochrony ofiar, odszkodowań i egzekwowania prawa. Zawiera on kwestionariusz dla państw członkowskich, zawierający propozycję Protokołu oraz propozycje Zaleceń, sporządzone na podstawie obserwacji poczynionych przez rządy, organizacje pracodawców i pracowników.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Ramy międzynarodowe i europejskie

W obliczu utrzymujących się praktyk pracy przymusowej na całym świecie, w 2014 roku Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP) przyjęła dwie nowe międzynarodowe normy pracy w tej kwestii, mając na celu wdrożenie międzynarodowych instrumentów przeciwdziałania pracy przymusowej w erze nowożytniej. Protokół do Konwencji o pracy przymusowej z 2014 r. (nr 29), wraz z towarzyszącym mu Zaleceniem, uzupełnia istniejące międzynarodowe instrumenty dotyczące pracy przymusowej i ustanawia obowiązek państw członkowskich w zakresie zapobiegania pracy przymusowej, ochrony ofiar i zapewnienia im dostępu do środków odwoławczych (patrz Ramka 2).¹⁴ Podkreśla on również związek między pracą przymusową a handlem ludźmi. Zgodnie z Konwencją MOP nr 29, Protokół potwierdza również wagę ścigania sprawców i położenia kresu ich bezkarności.

Ramy prawne w Europie

W Europie istnieje kilka instrumentów prawnych, które koncentrują się na różnych formach wyzysku pracowniczego.

W odniesieniu do handlu ludźmi w celu wyzysku pracowniczego, Konwencja Rady Europy z 2005 r. w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi definiuje handel ludźmi jako obejmujący rekrutację i transport z wykorzystaniem przymusu lub podstępów w celu wyzysku.

W przypadku stosowania przymusu, pozorna zgoda ofiary na wykorzystanie jest nieistotna. Chociaż zakres Konwencji obejmuje handel ludźmi w obrębie granic państwowych, znaczna jej część poświęcona jest kontroli granicznej i repatriacji. Dokument ten przewiduje odszkodowania dla ofiar od sprawców i nakłada na państwa

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

obowiązek zapewnienia zakwaterowania, pomocy psychologicznej i materialnej, opieki medycznej w nagłych wypadkach, usług tłumaczeniowych oraz doradztwa w zakresie praw, reprezentacji i dostępu do edukacji dla dzieci. Dyrektywa Rady UE 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar (dyrektywa w sprawie handlu ludźmi) koncentruje się na ochronie ofiar. Rada Europy zrzesza 47 państw członkowskich kontynentu europejskiego.

Ramy regulacyjne opierają się na kilku dyrektywach, w tym dyrektywie ramowej i dyrektywie o dostępie. Dyrektywy te określają ogólne zasady i cele, których państwa członkowskie muszą przestrzegać przy wdrażaniu krajowych przepisów ustawowych i wykonawczych, w tym przepisów dotyczących ścigania osób dopuszczających się handlu ludźmi i zapobiegania temu zjawisku. Dyrektywa określa minimalne kary dla sprawców i wymaga wsparcia dla ofiar, które nie jest uzależnione od wszczęcia postępowania karnego. Wsparcie to powinno obejmować środki związane z utrzymaniem, zakwaterowaniem, leczeniem, poradnictwem oraz usługami informacyjnymi i tłumaczeniowymi. Chociaż państwa członkowskie muszą zapewnić ofiarom handlu ludźmi dostęp do istniejących programów rekompensat dla ofiar przestępstw z użyciem przemocy, nie przewidziano w nich rekompensaty za nadgodziny, niewypłacone wynagrodzenie lub inne niedogodności.

Kilka dyrektyw w obszarze polityki migracyjnej wzywa państwa członkowskie do podjęcia działań przeciwko wyzyskowi pracowników.

W tym kontekście, podobnie jak w przypadku Konwencji MOP w sprawie pracowników migrujących (patrz Ramka 3), istnieją trzy dyrektywy mające na celu ochronę pracowników migrujących przed nadużyciami i wyzyskiem.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Dyrektywa Rady 2009/52/WE (Dyrektywa w sprawie sankcji wobec pracodawców) koncentruje się na ogólnym zakazie zatrudniania obywateli państw trzecich, którzy nie mają prawa pobytu w UE. Dyrektywa ta uznaje prawo pracowników do wnoszenia skarg na pracodawców i otrzymywania zaległych płatności. Wykracza ona poza kwestie nielegalnej migracji i zawiera elementy ochrony praw pracowniczych, takie jak prawo do niebycia poddawany szczególnie wyzyskującym warunkom pracy.

Dyrektywa Rady 2011/98/UE (dyrektywa w sprawie jednego zezwolenia) ustanawia procedurę jednego wniosku o wydanie jednego zezwolenia dla obywateli państw trzecich na pracę w państwie członkowskim UE i uznaje prawo obywateli państw trzecich, przyjętych na podstawie zasady jednego zezwolenia, do równego traktowania w zakresie warunków pracy, w tym wynagrodzenia, zwolnienia, bezpieczeństwa i higieny pracy, wolności zrzeszania się i członkostwa w związkach zawodowych.

Dyrektywa 2014/36/UE (dyrektywa w sprawie pracowników sezonowych) określa warunki wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu podjęcia pracy sezonowej. Pracownicy sezonowi mają prawo do równego traktowania w państwie przyjmującym w zakresie warunków zatrudnienia (np. minimalnego wieku produkcyjnego, wynagrodzenia, warunków zwolnienia, czasu pracy, urlopu i dni wolnych od pracy) oraz przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy. Mają również prawo do dostępu do niektórych działów zabezpieczenia społecznego (tj. świadczeń z tytułu choroby, inwalidztwa i starości), szkoleń, poradnictwa w zakresie pracy sezonowej oferowanego przez urzędy pracy oraz innych usług publicznych.

Dyrektywa Rady 2004/81 dotyczy zezwoleń na pobyt (dyrektywa w sprawie zezwoleń na pobyt) wydawanych obywatelom państw trzecich, którzy padli ofiarą handlu ludźmi. Dyrektywa ta wymaga, aby zezwolenia te spełniały następujące wymogi: (i) obecność

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

ofiary jest niezbędna do przeprowadzenia dochodzenia w sprawie przestępstwa handlu ludźmi, (ii) ofiara wykazała wyraźny zamiar współpracy; oraz (iii) stosunki ze sprawcami zostały zerwane. Dyrektywa przewiduje również dostęp ofiar do zakwaterowania, wsparcia medycznego i psychologicznego oraz pomocy prawnej, o ile jest to przewidziane w prawie krajowym.

- Dyrektywa Rady 2012/29/UE w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw (dyrektywa w sprawie ofiar) przyjmuje podejście skoncentrowane na ofiarach, zapewniając im odpowiednią pomoc, wsparcie i ochronę, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i ofiar przemocy ze względu na płeć. Ponadto dyrektywa ta uznaje prawo ofiar do otrzymywania informacji i wsparcia w celu uczestnictwa w postępowaniu karnym. Przyjęta przez Unię Europejską w 2012 r. dyrektywa w sprawie praw ofiar (VRD) ma na celu ustanowienie minimalnych norm dotyczących praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw, w tym ofiar przemocy domowej. Ma ona na celu zagwarantowanie ofiarom odpowiedniego wsparcia, informacji i ochrony, niezależnie od rodzaju przestępstwa, którego doświadczyły, lub państwa członkowskiego UE, w którym doszło do przestępstwa. Dyrektywa określa kilka kluczowych obszarów:
- **Uznanie praw ofiar:** Podkreśla prawo ofiar do traktowania z godnością i szacunkiem oraz do ochrony przed wtórną i ponowną wiktymizacją.
- **Dostęp do usług wsparcia:** Nakazuje państwom członkowskim zapewnienie dostępności usług wsparcia, obejmujących doradztwo, pomoc prawną i rekompensatę finansową.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

- **Udostępnianie informacji:** Ofiary mają prawo do uzyskania informacji o swoich prawach, postępach śledztwa i postępowaniu sądowym.
- **Środki ochrony:** Dyrektywa zawiera przepisy dotyczące ochrony przed zastraszaniem i odwetem, zwłaszcza w przypadku ofiar szczególnie narażonych na przemoc, takich jak dzieci czy ofiary przemocy domowej.
- Ponadto:
- Dyrektywa znacząco wzmacnia prawa ofiar i członków ich rodzin do informacji, wsparcia i ochrony. Dodatkowo wzmacnia prawa proceduralne ofiar w postępowaniu karnym.
- Zastosowanie jest możliwe na państwie UE, jeśli istnieje możliwość zastosowania w zakresie pomocy dla ofiar, które mogą mieć kontakt z ofiarami.
- Kraje UE musiały wdrożyć postanowienia Dyrektywy do swojego prawa krajowego do 16 listopada 2015 r. W 2013 r. Komisja Europejska wydała wytyczne mające pomóc krajom UE w tym procesie.

Zgodnie z VRD ofiary przestępstw powinny być rozpoznawane i traktowane z szacunkiem, wrażliwością i profesjonalizmem, bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub inne, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek, płeć, ekspresję płciową, tożsamość płciową, orientację seksualną, status pobytu lub stan zdrowia.

We wszystkich kontaktach z właściwym organem działającym w kontekście postępowania karnego oraz we wszystkich usługach mających kontakt z ofiarami, takich jak usługi wsparcia dla ofiar czy usługi sprawiedliwości naprawczej, należy brać pod

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

uwagę sytuację osobistą i bezpośrednie potrzeby, wiek, płeć, ewentualną niepełnosprawność oraz dojrzałość ofiar przestępstw, przy jednoczesnym pełnym poszanowaniu ich integralności fizycznej, psychicznej i moralnej. Ofiary przestępstw powinny być chronione przed wtórną i ponowną wiktymizacją, zastraszaniem i odwetem, powinny otrzymywać odpowiednie wsparcie ułatwiające im powrót do zdrowia oraz powinny mieć zapewniony wystarczający dostęp do wymiaru sprawiedliwości.

Przemoc skierowana przeciwko osobie ze względu na jej płeć, tożsamość płciową lub ekspresję płciową lub która dotyczy osoby danej płci w sposób nieproporcjonalny, jest rozumiana jako przemoc ze względu na płeć. Może ona skutkować krzywdą fizyczną, seksualną, emocjonalną lub psychologiczną, a także stratą ekonomiczną ofiary/osoby, która przeżyła.

Niniejsza dyrektywa zastępuje decyzję ramową z 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi. Decyzja ta zawiera jasną definicję handlu ludźmi. Ponadto nakłada na państwa członkowskie obowiązek podjęcia niezbędnych środków w celu zapewnienia, że handel ludźmi będzie karany skutecznymi, proporcjonalnymi i odstrasżającymi sankcjami karnymi.

24 czerwca 2020 r. Komisja przyjęła swoją pierwszą w historii Strategię UE na rzecz praw ofiar (2020–2025), aby zapewnić wszystkim ofiarom przestępstw w UE pełne korzystanie z przysługujących im praw. Strategia przewiduje działania Komisji Europejskiej, państw członkowskich i społeczeństwa obywatelskiego na okres 5 lat.

12 lipca 2023 r. Komisja zaproponowała zmiany w dyrektywie w sprawie praw ofiar. Zmiana ta ma na celu rozwiązanie problemów zidentyfikowanych w ocenie przeprowadzonej w czerwcu 2022 r. Zmiany dotyczą pięciu głównych praw ofiar: dostępu

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

do informacji, lepszego wsparcia i ochrony, lepszego udziału w postępowaniu karnym oraz łatwiejszego dostępu do odszkodowania.

14 maja 2024 r. UE przyjęła dyrektywę w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Jest to przełomowe wydarzenie, ponieważ dyrektywa stanowi pierwszy akt prawny UE, który w sposób wyraźny odnosi się do tych kwestii¹. Biorąc pod uwagę brak wiążących postanowień traktatowych na szczeblu Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), które wprost odnosiłyby się do przemocy wobec kobiet, przyjęcie nowej dyrektywy przez UE oznacza, że po raz pierwszy państwa członkowskie UE, które nie ratyfikowały Konwencji Stambulskiej, podlegają prawnie wiążącym zobowiązaniom na szczeblu międzynarodowym, które w szczególności dotyczą przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Podobnie jak konwencje MOP, kilka dyrektyw UE reguluje kwestie pracy i zatrudnienia i może być stosowanych w celu ochrony pracowników przed wyzyskiem i pracą przymusową. Dokładniej rzecz ujmując, dyrektywa w sprawie czasu pracy (2003/88/WE) ogranicza czas pracy do 48 godzin tygodniowo, przyznaje pracownikom czterotygodniowy płatny urlop wypoczynkowy oraz wymaga dziennych i tygodniowych przerw między okresami pracy.

Dyrektywa w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy (89/391/EWG) obejmuje wszystkich pracowników (nie tylko pracowników najemnych), z wyłączeniem pracowników domowych.

¹ Under Article 49 of the new Directive, all EU member states must bring into force all laws, regulations and administrative provisions necessary to comply with the Directive by 14 June 2027.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Krajowe ramy prawne

W odniesieniu do wyzysku ofiar handlu ludźmi do pracy, kilka krajów UE zmieniło swoje ramy prawne i opracowało plany działania przeciwko handlowi ludźmi w celu wdrożenia Protokołu z Palermo oraz Ramowej Decyzji UE z 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi (zastąpionej w 2014 r. dyrektywą w sprawie handlu ludźmi). Plany te zazwyczaj zawierają szczegółowe sekcje dotyczące zapobiegania, ścigania i ochrony ofiar.

Dania, na przykład, znowelizowała swój Kodeks karny w 2002 r., dostosowując definicję handlu ludźmi do zasad międzynarodowych i unijnych, i wprowadziła karę pozbawienia wolności do dziesięciu lat dla sprawców handlu ludźmi. Od 2002 r. wdraża plany działania skoncentrowane na zapobieganiu handlowi ludźmi, identyfikacji i ochronie ofiar, ściganiu sprawców oraz promowaniu partnerstwa.

W 2015 roku **Finlandia** znowelizowała przepisy dotyczące handlu ludźmi w swoim Kodeksie karnym i wprowadziła zmiany prawne dotyczące pomocy ofiarom handlu ludźmi. Reformy te doprowadziły do przyjęcia Rządowego Planu Działań przeciwko Handlowi Ludźmi (2016–2017), który koncentrował się na dotarciu do ofiar i grup ryzyka, egzekwowaniu prawa, szkoleniach i podnoszeniu świadomości oraz współpracy na poziomie krajowym i międzynarodowym.

W **Irlandii** ustawa o prawie karnym (handel ludźmi) z 2008 r. wprowadziła przestępstwo handlu ludźmi do prawa karnego. Przepisy te przewidują kary dożywotniego pozbawienia wolności i grzywnę w nieograniczonym wymiarze za handel ludźmi w celu pracy przymusowej, wykorzystywania seksualnego lub pobrania narządów. W 2013 r. przepis ten został dodatkowo zmieniony, aby uwzględnić dwie nowe formy wykorzystywania, a mianowicie przymusowe żebractwo i handel ludźmi w celu

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

wymuszonej działalności przestępczej. Drugi Krajowy Plan Działań (2016) opiera się na osiągnięciach pierwszego planu i określa niewyczerpujący wykaz działań w obszarach zapobiegania, ochrony, reagowania wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych i ścigania, partnerstwa, reagowania na handel dziećmi oraz monitorowania i ewaluacji.

We Włoszech ustawa nr 199 z 2016 r. znowelizowała kodeks karny, wprowadzając dwa nowe przestępstwa: (i) nielegalne pośrednictwo pracy, które karze każdego, kto rekrutuje osoby do pracy z osobami trzecimi w warunkach wyzysku; oraz (ii) wyzysk pracy, który karze każdego, kto wykorzystuje, rekrutuje lub zatrudnia pracowników, poddając ich wyzyskowi. Ustawa ta określa przesłanki definiujące wyzysk pracy (wielokrotne naruszenia przepisów dotyczących czasu pracy i odpoczynku; brak wynagrodzenia lub wynagrodzenia niższego niż ustalone w układzie zbiorowym pracy; naruszenie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy; oraz poniżające warunki życia lub pracy).

Zwalczanie wyzysku pracy związanego z rekrutacją pracowników

Artykuł 5 (1) dyrektywy w sprawie pracy tymczasowej (2008/104/WE) ustanawia zasadę równego traktowania i równego wynagrodzenia między pracownikami agencji a stałymi pracownikami. Artykuł 6 (3) zakazuje pobierania od pracowników opłat w zamian za zorganizowanie rekrutacji lub zawarcie umowy o pracę.

Artykuł 5 (1) pochodzenia tymczasowego (2008/104/WE) zapewnia równego traktowania i równych godności między pracownikami agencji i stałymi pracownikami. Artykuł 6 (3) zakazuje pobierania od pracowników opłaty w zamian za zorganizowanie zatrudnienia lub uczestnictwo w stażu.

Rada Europy

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Konwencja Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi została przyjęta przez Komitet Ministrów Rady Europy 3 maja 2005 r., w następstwie szeregu innych inicjatyw Rady Europy w dziedzinie zwalczania handlu ludźmi. Konwencja weszła w życie 1 lutego 2008 r., po jej 10. ratyfikacji. Opierając się na istniejących instrumentach międzynarodowych, Konwencja wykracza poza minimalne standardy w nich uzgodnione i wzmacnia ochronę ofiar.

Działalność GRETA

Grupa Ekspertów ds. Działań Przeciwko Handlowi Ludźmi (GRETA) odpowiada za monitorowanie wdrażania przez Strony Konwencji Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi.

Statystyki zawarte w raportach krajowych GRETA wskazują, że handel ludźmi w celu wyzysku pracowników stale rośnie i stał się dominującą formą wyzysku w niektórych krajach. ECHR Article 4

Artykuł 4 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka stanowi, że nikt nie może być zmuszany do niewolnictwa lub poddaństwa ani do wykonywania pracy przymusowej lub obowiązkowej.

W listopadzie 2019 r. Sekretarz Generalny przedstawił Komitetowi Ministrów „Plan działania w sprawie wzmocnienia działań przeciwko handlowi ludźmi w celu wyzysku w pracy”. Zgodnie z tym planem, GRETA przyjęła we wrześniu 2020 r. zbiór dobrych praktyk w zakresie zwalczania handlu ludźmi w celu wyzysku w pracy. Zbiór ten posłużył jako podstawa do opracowania Wytycznych dotyczących zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi w celu wyzysku w pracy, które GRETA przyjęła w listopadzie 2020 r.

Zalecenie Komitetu Ministrów

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

W dniu 27 września 2022 r. Komitet Ministrów przyjął Rekomendację CM/Rec(2022)21 w sprawie zapobiegania i zwalczania handlu ludźmi w celu wyzysku w pracy, w której wzywa państwa członkowskie Rady Europy do przyjęcia krajowych przepisów, polityk i strategii, które będą przeciwdziałać handlowi ludźmi w celu wyzysku w pracy, zgodnie z podejściem opartym na prawach człowieka i skoncentrowanym na ofiarach. Rekomendacja opiera się na pracach monitorujących i wytycznych GRETA, orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz wnioskach i decyzjach Europejskiego Komitetu Praw Społecznych.

Uzasadnienie zawiera kompleksowy pakiet środków w następujących obszarach: Zapobieganie Ochrona Ściganie Partnerstwa i współpraca międzynarodowa Działania umożliwiające odpowiedzialność korporacyjną i egzekwowanie odpowiedzialności korporacyjnej (<https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/labour-exploitation>)

Zapobieganie

- Aby zapobiegać handlowi ludźmi w celu wyzysku pracowników, państwa członkowskie powinny zapewnić środowisko zgodne z prawami socjalnymi, chroniące potencjalne ofiary przed narażeniem na niebezpieczeństwo i chroniące je przed ryzykiem stania się ofiarą handlu ludźmi.
- Państwa członkowskie powinny uznać, że brak kontroli potencjalnie nieprawidłowych praktyk na rynku pracy uniemożliwia skuteczną regulację i umożliwia rozkwit handlu ludźmi w celu wyzysku pracowników.

Ochrona

- Państwa członkowskie powinny wzmocnić i nadać priorytet wykrywaniu przypadków handlu ludźmi w celu wyzysku pracowników oraz identyfikacji ofiar.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

- Państwa członkowskie powinny przyjąć podejście skoncentrowane na ofiarach w walce z handlem ludźmi, w którym prawa ofiar są gwarantowane i traktowane priorytetowo w stosunku do celów gospodarczych, finansowych, ścigania przestępstw i migracji.
- Zgodnie z Podstawowymi Zasadami Narodów Zjednoczonych dotyczącymi prawa do skutecznego środka odwoławczego dla ofiar handlu ludźmi, prawo do skutecznego środka odwoławczego powinno obejmować restytucję, odszkodowanie, rehabilitację, zadośćuczynienie i gwarancję niepowtórzenia się przestępstwa.
- Państwa członkowskie mają obowiązek promować, szanować i realizować prawa dziecka oraz zasadę skutecznego zniesienia pracy dzieci zgodnie z Konwencją MOP o minimalnym wieku (nr 138) oraz Konwencją w sprawie najgorszych form pracy dzieci. (Nr 182).

Oskarżenie

- Z powodu braku wiedzy i rozbieżnych interpretacji handlu ludźmi w celu wyzysku pracowniczego, często mylone są naruszenia prawa pracy i handel ludźmi w celu wyzysku pracowniczego.
- Brak skutecznych kontroli w miejscu pracy może uniemożliwić zabezpieczenie dowodów pozwalających na identyfikację ofiar handlu ludźmi w celu wyzysku pracowników, udowodnienie przestępstw i skuteczne ściganie przestępców.

Partnership & International cooperation

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Państwa członkowskie powinny ułatwiać i wspierać współpracę międzyagencyjną i transgraniczną w zakresie identyfikacji i monitorowania przypadków handlu ludźmi w celu wyzysku w pracy.

Jeśli chodzi o działania mające na celu umożliwienie społecznej odpowiedzialności biznesu i egzekwowanie odpowiedzialności korporacyjnej, przedsiębiorstwa mają prawny i etyczny obowiązek zagwarantowania praw pracowniczych i ochrony osób pracujących dla nich, czy to poprzez bezpośrednie umowy o pracę, czy inne ustalenia, przed praktykami wyzysku, które obejmują handel ludźmi w celu wyzysku w pracy.

Komisja Europejska

Komisja Europejska oferuje praktyczne wskazówki w przewodniku sektorowym dotyczącym agencji zatrudnienia i rekrutacji, który wdraża Wytyczne ONZ dotyczące biznesu i praw człowieka. Komisja uznaje, że brak skutecznych regulacji dotyczących agencji zatrudnienia i rekrutacji oraz niskie bariery wejścia na rynek sprzyjają rozwojowi nieuczciwych firm. Do takich firm zaliczają się zarówno te, które świadomie czerpią zyski z nieuczciwych praktyk zatrudnienia, jak i organizacje przestępcze zajmujące się handlem ludźmi i innymi poważnymi naruszeniami praw człowieka.

14 września 2022 r. Komisja zaproponowała rozporządzenie zakazujące sprzedaży na rynku wewnętrznym Unii Europejskiej (UE) produktów wytwarzanych z wykorzystaniem pracy przymusowej, w tym pracy dzieci. Wniosek obejmuje wszystkie produkty udostępniane na rynku UE, zarówno te wyprodukowane w UE na potrzeby konsumpcji krajowej, jak i na eksport, czy importowane.

19 grudnia 2022 r. Komisja Europejska opublikowała wniosek w sprawie zmiany dyrektywy 2011/36/UE. Ma on na celu wzmocnienie ochrony przed handlem ludźmi w UE

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

i reagowanie na nowe trendy. Obowiązek zwalczania pracy przymusowej jest określony w Konwencji MOP dotyczącej pracy przymusowej (C 29) z 1930 r.

Parlament Europejski, ostatecznie przyjęty niedawno, Europejskie Rozporządzenie w sprawie Pracy Przymusowej (zwane dalej „Rozporządzeniem”) ma na celu zakaz wprowadzania na rynek europejski produktów wytwarzanych przy użyciu pracy przymusowej, co stanowi kluczowy krok w kierunku realizacji europejskiego celu, jakim jest wyeliminowanie wszelkich form pracy przymusowej.

Agencja Praw Podstawowych (FRA)

Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA) to unijne centrum wiedzy specjalistycznej w zakresie praw podstawowych. Jest to niezależny organ UE, finansowany z budżetu Unii.

Opublikowano szereg wyszukiwań i podręczników, skupiających się na problemie handlu ludźmi i jego wpływie na grupy wrażliwe. Rosyjska inwazja na Ukrainę wywołała solidarność rządów UE, władz lokalnych i społeczeństwa, które powitały ponad 7 milionów osób uciekających przed agresją. Szybka reakcja Unii Europejskiej, polegająca na uruchomieniu unijnej dyrektywy w sprawie tymczasowej ochrony, przyniosła upragnioną ulgę i bardzo potrzebne wsparcie potrzebującym. Umożliwiła ona przesiedleńcom szybkie osiedlenie się, podjęcie pracy, podróżowanie i dostęp do usług w całej UE. Jednak inne palące kwestie dotyczące praw człowieka wysunęły się na pierwszy plan i nadal pozostają wysoko na liście priorytetów UE, takie jak handel ludźmi, przemoc seksualna i ze względu na płeć, przestępstwa z nienawiści i dezinformacja napędzana nienawiścią.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Agencja ds. Stosunków Pracowniczych (FRA) opublikowała 21 października 2022 r. raport zatytułowany „Agresja rosyjska przeciwko Ukrainie – Szeroki wpływ na prawa podstawowe w UE – Biuletyn 2”, a 28 lutego 2023 r. „Ucieczka z Ukrainy: Doświadczenia osób przesiedlonych w UE”, a następnie 29 września 2023 r. kolejny raport zatytułowany „Agresja rosyjska przeciwko Ukrainie – Dzieci przesiedlone znajdują ochronę w UE – Biuletyn 3”.

Niedawno, 1 sierpnia 2024 r., opublikowano również raport instruktażowy dla inspektorów, jak identyfikować nadużycia i chronić pracowników migrujących. Sześć punktów dla inspektorów pracy – Zabezpieczenia prawne UE dla pracowników spoza UE, a 21 listopada 2024 r. opublikowano podręcznik przeznaczony dla personelu inspekcji pracy w państwach członkowskich zatytułowany „Jak inspektorzy pracy mogą chronić prawa pracowników z państw trzecich – Podręcznik szkoleniowy”. Celem tego sprawozdania było umożliwienie inspektorom pracy egzekwowania norm ochronnych zawartych w prawie UE, które chronią prawa pracowników z państw trzecich, w tym pracowników sezonowych, pracowników migrujących posiadających tymczasowe zezwolenia i migrantów o nieuregulowanym statusie.

Europejski Urząd ds. Pracy

Misją Europejskiego Urzędu ds. Pracy jest przyczynianie się do zapewnienia sprawiedliwej i efektywnej mobilności pracowników w UE oraz wspieranie państw członkowskich i Komisji Europejskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w UE. Europejski Urząd ds. Pracy przyczynia się do sprawiedliwego i skutecznego egzekwowania przepisów UE dotyczących mobilności pracowników i koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Głównym celem jest ułatwienie osobom fizycznym i przedsiębiorstwom korzystania z rynku wewnętrznego Unii Europejskiej. ELA koordynuje i wspiera państwa członkowskie w przeprowadzaniu kontroli transgranicznych w celu wzmocnienia transgranicznego egzekwowania przepisów UE, przeprowadza analizy i ocenę ryzyka związanego z kwestiami transgranicznej mobilności pracowników, ułatwia współpracę i wymianę informacji między państwami członkowskimi oraz świadczy usługi mediacyjne w sporach transgranicznych między państwami członkowskimi UE.

Poza powyższym, ELA ocenia ryzyko i przeprowadza analizy dotyczące mobilności pracowników i koordynacji zabezpieczenia społecznego w całej UE. Odbywa się to we współpracy z państwami członkowskimi oraz, w stosownych przypadkach, partnerami społecznymi oraz służbami, agencjami i sieciami UE działającymi w dziedzinie polityki społecznej i zatrudnienia. W tym kontekście ELA:

- Przeprowadza analizę strategiczną wyzwań i powtarzających się problemów specyficznych dla poszczególnych sektorów oraz ukierunkowane, pogłębione analizy i badania w celu zbadania konkretnych kwestii związanych z mobilnością pracowników i koordynacją zabezpieczenia społecznego;
- Gromadzi dane statystyczne opracowywane i dostarczane przez państwo oraz usprawnia procesy analityczne; Zapewnia wsparcie analityczne dla uzgodnionych i/lub wspólnych inspekcji (CJI) wspieranych przez ELA na wniosek zaangażowanych organów krajowych; wspiera również ocenę spraw wnoszonych do ELA przez organizacje partnerów społecznych;
- Organizuje działania informacyjno-edukacyjne i warsztaty techniczne w celu wsparcia zdolności analitycznych i oceny ryzyka w krajowych organach kompetentnych oraz rozwoju zdolności w zakresie oceny ryzyka w kwestiach

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

transgranicznej mobilności pracowników i koordynacji zabezpieczenia społecznego w UE.

2. 5. Proponowana aktywność dla rozdziału

Table 1. Interaction through presentation

Nazwa czynności	Interakcja poprzez prezentację
Rodzaj czynności	Część teoretyczna/prezentacyjna/interakcja z uczestnikami z wykorzystaniem metody burzy mózgów.
Czas trwania	30-45 minut
Cele edukacyjne	Sugestia: Użyj czasowników taksonomii Blooma https://www.utica.edu/academic/Assessment/new/Blooms%20Taxonomy%20-%20Best.pdf .
Materiały	Rezultat 3.
Wskazówki dla prowadzącego	Podkreśl wspólną podstawę prawną.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Instruktaż	Można wykorzystać orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka dotyczące każdego kraju podczas prowadzenia postępowania na szczeblu krajowym.
Wskazówki dla prowadzącego	Krótkie odniesienie do międzynarodowych i europejskich ram prawnych.
Materiały informacyjne	np. studia przypadków, które należy wydrukować i przekazać uczestnikom.
Warianty wdrożenia online	Brak – być może interakcja mogłaby być trudniejsza.
Odniesienia	Sprawy prawne Rady Europy/Komisji Europejskiej/ETPC.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

2.6 Wnioski

Handel ludźmi w celu wycisku w pracy jest jednym z najtrudniejszych aspektów „współczesnego niewolnictwa”. Jest on trudny z wielu powodów: ze względu na różnice w praktyce w interpretacji, stosowaniu norm pracy i definiowaniu wycisku w pracy, ze względu na to, że ofiary wolą nie składać skarg ani nie występować w charakterze świadków, ponieważ często są zależne od swoich handlarzy w kwestii pracy i mieszkania, a także dlatego, że zwalczanie handlu ludźmi w celu wycisku w pracy wymaga skoordynowanych działań państwa, społeczeństwa obywatelskiego, związków zawodowych i sektora prywatnego.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

2.7 Bibliografia

Clark, N. (2013). Wykrywanie i zwalczanie pracy przymusowej w Europie. Fundacja Josepha Rowntree.

Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej (FRA). (2015). Poważny wysysk pracowników: pracownicy przemieszczający się w obrębie Unii Europejskiej lub do niej. Obowiązki państw i prawa ofiar. Luksemburg.

Rząd Irlandii. (2009–2012). Krajowy Plan Działań na rzecz Zapobiegania i Zwalczania Handlu Ludźmi.

Rząd Irlandii. (2012). Drugi Krajowy Plan Działań na rzecz Zapobiegania i Zwalczania Handlu Ludźmi w Irlandii.

Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP). (2014). Wzmocnienie działań na rzecz wyeliminowania pracy przymusowej. Raport IV(1).Ministry of Children, Gender Equality, Integration and Social Affairs. (2015). *The 2015–2018 Action Plan to combat trafficking in human beings*.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych. (2017). Rządowy Plan Działań przeciwko Handlowi Ludźmi na lata 2016–2017. Helsinki.

Rubio Grundell, L. (2015). Polityka UE w zakresie zwalczania handlu ludźmi: od migracji i kontroli przestępczości do zapobiegania i ochrony (Notatka nr 9). Centrum Studiów Zaawansowanych im. Roberta Schumana.

Views and opinions expressed are those of the author(s) only and do not reflect those of the European Union or the European Commission (granting authority). Neither the European Commission can be held responsible for them.

Informacja

Niektórzy autorzy zauważają, że włączenie handlu ludźmi do kategorii migracji, zwłaszcza nielegalnej, jest prawdopodobnie jedną z głównych przyczyn braku skuteczności unijnych polityk zwalczania handlu ludźmi. Z drugiej strony, polityki te powinny zapewnić skupienie się na wyzysku, a nie na nielegalnym przekraczaniu granicy, harmonizację kar oraz gwarancję, że środki ochrony będą obowiązkowe, niedyskryminujące, bezwarunkowe i adekwatne (zob. Rubio Grundell, 2015).

Linki:

<https://www.ilo.org/>.

<https://www.itcilo.org/>.

<https://www.coe.int/en/web/portal>.

https://commission.europa.eu/index_en.

<https://fra.europa.eu/el>.

<https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/greta>.

www.eradicating2project.eu

**Co-funded by
the European Union**

Wyrażone poglądy i opinie są wyłącznie poglądami autora/autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy Unii Europejskiej ani Komisji Europejskiej (organu przyznającego). Ani Unia Europejska, ani Komisja Europejska nie ponoszą za nie odpowiedzialności.